

LAPIN LÄÄNINHALLITUS
Sivistysosasto

EUROOPAN YHTEISÖ
Rakennerahastot

TAVOITE 1 -OHJELMA VUOSILLE 2000–2006

LAPIN LÄÄNINHALLITUKSEN OSARAHOITAMAN EAKR-HANKKEEN LOPPURAPORTTI

14.12.2007

Hankepäättöksen saaja: Rovaniemen kaupunki

Yhteyshenkilö: Päivi Rahikainen

Hankkeen nimi: MUSKU – Museot kuntoon! – Lappilaisen ja saamelaisen paikallismuseotyön kehittämisprojekti 2006–2007

1. HANKKEEN TAUSTA

MUSKU – Museot kuntoon! -projekti sai alkunsa siitä, kun Lapin paikallismuseokentältä kuului viestiä voimavarojen ehtymisestä. Yksi suurimmista ongelmista museoissa on perustamisvaiheessa aktiivisesti mukana olleiden joukon harventuminen ja vanhentuminen, sillä uutta sukupolvea ei ole saatu jatkamaan tätä tärkeää toimintaa. Kuntatasolla vuosia jatkunut säästölinja on puolestaan vähentänyt museoihin kohdennettuja resursseja. Museoiden kireä taloudellinen tilanne on pahimmassa tapauksessa vaarantanut tai jopa lamaannuttanut joidenkin museoiden toiminnan. Ongelmana on ollut, ettei paikallismuseokokoelmien dokumentointi vastaa Lapissa tietoyhteiskuntamme vaatimuksia ja kokoelmätietojen saatavuus on heikko. Myös museorakennusten kunnossapitäminen ja näyttelyiden ylläpito ovat jääneet vähälle huomiolle. Museoiden saavutettavuudessa on paljon parantamista, sillä tiedottaminen ja markkinointi ovat usein jääneet vähälle huomiolle. Lisäksi Lapin läänin paikallismuseoverkosto on hajanainen, eikä museoiden verkottuminen ole päässyt käyntiin.

MUSKU-projekti perustettiin selvittämään paikallismuseoiden tilanne perusteellisesti ja laatimaan suunnitelmat tilanteen parantamiseksi. Projekti käynnistettiin tukemaan Lapin maakuntamuseon maakunnallista museotyötä.

Rahoitusta projektille haettiin Lapin lääninhallitukselta Euroopan unionin EAKR-ohjelman tavoite 1 -ohjelmasta. Lapin lääninhallitus myönsi projektille 4.12.2006 yhteensä 40 463 € ja 16.3.2007 tuli päätös 19 777 € lisärahoituksesta.

MUSKU-projektin kohderyhmänä ja yhteistyökumppaneina olivat Lapin maakuntamuseon toiminta-alueen (Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Pelkosenniemi, Posio, Ranua, Rovaniemi, Salla, Savukoski, Sodankylä ja Utsjoki) kuntien ja yhdistyksien omistamat paikallismuseot. Yhteistyökumppaneina toimivat erityisesti Enontekiön kotiseutumuseo, Kemijärven kotiseutumuseo, Kittilän kotiseutumuseo, Lapin metsämuseo, Posion kotiseutumuseo, Ranuan pitäjä- ja pappilamuseo, Rovaniemen

kotiseutumuseo, Sallan kotiseututalo, Saukkojärven kotiseutu- ja koulumuseo, Savukosken kotiseututalo ja Sodankylän kotiseutumuseo. Yhteistyötä tehtiin kulttuuriperinnön digitointihankkeiden (eLibrary&Culture without Borders ja Recalling Ancestral Voices – Repatriation of Sámi Cultural Heritage" -hanke) ja muiden paikallismuseohankkeiden kanssa (Härmänmaan kulttuuriperintö hanke ja Tervolan kotiseutumuseon kehittämishanke) .

2. HANKKEEN YKSILÖIDYT TAVOITTEET JA SAAVUTETUT TULOKSET

MUSKU-projektin tavoitteeksi asetettiin museokartoituksen tekeminen, museokohtaisten kehittämissuunnitelmien laatiminen ja yhteistyön luominen paikallismuseokentälle. Pitkän tähtäimen tavoitteena oli pitkäjänteisen museotyön edellytysten nostaminen, paikallisen kulttuuri-identiteetin vahvistaminen ja yleisen asenneilmaston saaminen museotoimintaa kohtaan myönteisemmäksi.

Asetetut tavoitteet saavutettiin projektin aikana. Museokartoitusten tuloksena saatiin perusteelliset tiedot alueen paikallismuseoiden toiminnasta lähivuosina sekä kuultiin paikallismuseoiden edustajien näkemyksiä museonsa kehittämisestä. Projektissa laadittiin museokohtaiset kehittämissuunnitelmat. Suunnitelmien avulla kukin museo voi lähteä kehittämään toimintaansa. Paikallismuseoiden välistä yhteistyötä parannettiin järjestämällä seutukunnittain museotapaamiset. Seutukunnallisten museotapaamisten tuloksena paikallismuseoiden edustajat pääsivät tutustumaan toisiinsa ja alueen paikallismuseoihin. Projektin myötä parantuivat edellytykset pitkäjänteiseen museotyöhön ja paikallisen kulttuuri-identiteetin vahvistumiseen. Projektin toiminta edesauttoi myös yleisen asenneilmaston muuttumista museotoimintaa kohtaan myönteisemmäksi.

3. HANKEORGANISAATIO

Hanketta on hallinnoinut ja toteuttanut Rovaniemen kaupunki. Projektin vastuullisena henkilönä on toiminut Rovaniemen museotoimenjohtaja Hilikka Liikkanen. Projektissa on työskennellyt kaksi henkilöä. Projektipäällikkönä toimi 1.1.–31.10.2007 FM Ulla Viitanen ja projektisuunnittelijana 1.6.–30.6. ja 1.8.- 31.8. YTM Saila Saraniemi.

Projektin ohjausryhmän jäsenet olivat:

Minna Heljala, maakuntamuseotutkija, Tornionlaakson maakuntamuseo
 Riitta Kuusikko, amanuenssi, Rovaniemen taidemuseo
 Merja Leinonen, kulttuurisihteeri, Sodankylän kunta
 Hilikka Liikkanen, museotoimenjohtaja, Rovaniemen museotoimi
 Esko Pernu, johtokunnan jäsen, Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry
 Päivi Rahikainen, maakuntamuseotutkija, Lapin maakuntamuseo

Ohjausryhmän asiantuntijaedustajina toimivat:

Veikko Vaarala, puheenjohtaja, Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry
 Tuula Valjakka, projektisihteeri, eLibrary & Culture without Borders

Rahoittajan yhteyshenkilönä toimi:

Satu Ihanmäki, sivistystoimentarkastaja, Lapin lääninhallitus.

Toimintakauden aikana järjestettiin kolme ohjausryhmän kokousta.

4. HANKKEEN TOIMINTA PÄÄPIIRTEITTÄIN

MUSKU – Museot kuntoon! – Lappilaisen ja saamelaisen paikallismuseotyön kehittämisprojektin toiminta-aika oli 1.12.2006–31.10.2007. Projekti onnistui toiminnassaan hyvin. Paikallismuseoväki kunnissa ja yhdistyksissä otti Musku-projektin hyvin vastaan, ja kaikki alueen museot lähtivät projektiin mukaan. Projektia pidettiin erittäin hyödyllisenä ja sen toimintaa kiiteltiin. Ainoana ongelmana voi nähdä paikallismuseoiden vastuuhenkilöiden kiireet, joiden vuoksi he eivät voineet aina osallistua projektin toimintaan toivotulla tavalla. Yhteys kaikkiin museoihin kuitenkin saatiin. Projektipäällikölle kertyi kaikkiaan 32 matkapäivää, joista 22 oli paikallismuseoihin suuntautuneita neuvottelumatkoja.

Museokartoituksen tekeminen

Projektissa kartoitettiin museoiden toiminnan perusedellytykset lomakkeen avulla. Projektipäällikkö suunnitteli kartoituslomakkeen, joka pitää sisällään henkilöresurssit, kokoelmat, rakennukset, näyttelyt ja yleisöpalvelun, tiedotuksen ja markkinoinnin, turvallisuuden, yhteistyön, talouden sekä tutkimuksen ja julkaisu-toiminnan. Lomake lähetettiin täydennettäväksi kunkin museon vastuuhenkilölle. Tämän jälkeen järjestettiin tapaaminen, johon osallistuvat projektipäällikkö, museon vastuuhenkilöt ja tarvittaessa Lapin maakuntamuseon maakuntamuseotutkija. Tapaamisessa käytiin kartoituslomaketta läpi ja keskusteltiin kehittämistarpeista. Kartoitus tehtiin yhteensä 10 paikallismuseosta ja 2 kotiseututalosta. Museokartoitusten tekeminen aloitettiin helmikuussa ja lopetettiin elokuussa.

Museokohtaisten kehittämissuunnitelmien tekeminen

Projektin aikana laadittiin kullekin museolle oma kehittämissuunnitelma tehdyn kartoituksen pohjalta. Suunnitelma on laaja-alainen ja käsittelee kaikki museotoiminnan eri osa-alueet: organisaatio ja henkilöstö, kokoelmat, rakennukset, näyttelyt, asiakastoiminta ja viestintä, turvallisuus, yhteistyö ja talous. Projektipäällikkö teki kehittämissuunnitelman luonnoksen, joka lähetettiin museoiden edustajille luettavaksi. Luonnosta käsiteltiin järjestetyssä tapaamisessa, johon osallistuvat projektipäällikkö, museon vastuuhenkilöt ja projektisuunnittelija (neljään tapaamiseen). Tapaamisessa saatujen tietojen ja kokemusten perusteella kehittämissuunnitelma tehtiin valmiiksi. MUSKU-projektin projektisuunnittelija oli mukana tekemässä erityisesti lukuja asiakaspalvelu ja viestintä sekä yhteistyö. Kehittämissuunnitelmien teossa asiantuntija-apua antoivat Lapin maakuntamuseon maakuntamuseotutkija sekä muut työntekijät. Suunnitelma tehtiin yhteensä 9 paikallismuseolle ja 2 kotiseututalolle. Kartoitukseen osallistuneista museoista suunnitelmaa ei tehty Pelkosenniemen kotiseutumuseolle, koska museon toiminnan jatkuminen oli epävarmaa. Kehittämissuunnitelmien valmistelu aloitettiin huhtikuussa ja ne valmistuivat lokakuussa.

Paikallismuseoiden välisen yhteistyön parantaminen

Projektin aikana alettiin luoda yhteistyötä paikallismuseoiden välille järjestämällä seutukunnittain paikallismuseotapaamiset. Museotapaamisten ohjelmaan kuului puheenvuoroja, työryhmätyöskentelyä ja tutustumiset alueen paikallismuseoihin. Museotapaamisia järjestettiin kolme: Itä-Lapin museotapaaminen 9.8 Sallassa, Rovaniemen seudun museotapaaminen 22.8 Ranualla ja Pohjois- ja Tunturi-Lapin museotapaaminen 29.8 Sodankylässä.

5. HANKKEEN TALOUS

Lapin lääninhallitus myönsi Euroopan unionin EAKR-ohjelman tavoite 1 -ohjelman mukaista rahoitusta projektille yhteensä 60 240 €. Rahoitus myönnettiin kahdessa erässä. Hyväksytyyn rahoitussuunnitelman mukaisesti projektille myönnettiin 4.12.2006 yhteensä 40 463 €, josta on EAKR-rahoitusta 18 745 €, valtion rahoitusta 17 083 € ja kuntarahoitusta 4 635 €. Lapin lääninhallitus myönsi projektille vielä 16.3.2007 yhteensä 19 777 €, josta on EAKR-rahoitusta 11 375 €, valtion

rahoitusta 6 137 € ja kuntarahoitusta 2 265 €. Rovaniemen kaupungin budjetoitu omarahoitusosuus on yhteensä 6 900 €.

Toteutuneet kustannukset hankkeelle olivat yhteensä 60 190,10 €, josta kuntarahoitusta 6 902,66 € ja Lapin lääninhallituksen myöntämää rahoitusta 53 287,44 €. Hankkeeseen kohdistuvaa tulorahoitusta ei ollut.

Hankkeen budjetti kustannuslajeittain

Kustannuslajit	Budjetoidut menot	Toteutuneet menot
Henkilöstökulut	45140,00	42343,38
Matkakulut	3000,00	3511,29
Ostopalvelut	0,00	0,00
Koneet ja laitteet	2200,00	3915,15
Luontoissuoritukset	6900,00	6902,66
Muut kulut	3000,00	3517,62
Kokonaiskustannukset	60240,00	60190,10

6. HANKKEEN TULOKSET

Projektin tulokset

Projektin aikana tehtiin *museokartoitus*, jonka tuloksena saatiin perusteelliset tiedot alueen paikallismuseoiden toiminnasta lähivuosina sekä kuultiin paikallismuseoiden edustajien näkemyksiä museonsa kehittämistä. Projektissa laadittiin museokohtaiset *kehittämissuunnitelmat*, jonka tuloksena kukin museo saa käyttöönsä juuri omalle museolle räätälöidyt kehittämissideat ja toimenpideehdotukset. Suunnitelmien avulla museo voi lähteä kehittämään toimintaansa. Suunnitelmissa tuodaan esille muun muassa tarve saattaa paikallismuseoiden kokoelmatiedot sähköiseen muotoon sekä annetaan eväitä parempaan kokoelmien hallintaan. Museoita myös kannustetaan tavoittamaan yleisönsä uusin keinoin. *Paikallismuseoiden välistä yhteistyötä* parannettiin järjestämällä seutukunnittain museotapaamiset. Seutukunnallisten museotapaamisten tuloksena paikallismuseoiden edustajat pääsivät tutustumaan toisiinsa ja alueen paikallismuseoihin. Tapaamiset saavuttivat suuren suosion. Vilkas keskustelu ja ajatusten vaihto osoitti tällaisen yhteistyön tarpeellisuuden. Lisäksi projektin myötä parantuivat edellytykset pitkäjänteiseen museotyöhön ja paikallisen kulttuuri-identiteetin vahvistumiseen. Projektin toiminta edesauttoi myös yleisen asenneilmaston muuttumista museotoimintaa kohtaan myönteisemmäksi.

Seuraintaidikaattorit

MUSKU – Museot kuntoon! -projekti oli esiselvityshanke. Hankkeen aikana työllistyi kaksi henkilöä, joista molemmat olivat naisia.

Ohjausryhmän arvio

MUSKU – Museot kuntoon! – Lappilaisen ja saamelaisen paikallismuseotyön kehittämisprojektin toteutus on ollut määrätietoista ja menestyksellistä. Hanke on ollut hyvin tervetullut alueen museokentällä ja saanut hyvän vastaanoton myös maakunnan ulkopuolella. Ohjausryhmä arvioi hankkeen tavoitteiden toteutuneen erinomaisesti, mikä luo hyvät edellytykset mahdollisille jatkohankkeille. Hanke on herättänyt uutta kiinnostusta paikallismuseoita kohtaan ja luonut odotuksia museoiden kehittämiseksi.

7. HANKKEEN TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN HANKEVAIHEEN JÄLKEEN

Projektin tuloksia hyödynnetään jatkossa projektiin osallistuneissa paikallismuseoissa, jotka saavat käyttöönsä kehittämissuunnitelmat. Projektin aikana kerättyä tietoa hyödynnetään myös Lapin maakuntamuseon maakunnallisessa museotyössä sekä muissa ammatillisissa museoissa Suomessa. Sekä paikallismuseoiden edustajat että Lapin maakuntamuseon työntekijät ovat olleet tiiviisti mukana projektin toteuttamisessa, joten projektin aikana saatua tietotaitoa osataan hyödyntää organisaatioissa projektin päättymisen jälkeenkin.

Projektin tuloksista on tiedotettu erityisesti kohderyhmälle eli paikallismuseoiden edustajille, mutta myös ohjausryhmän edustajille, yhteistyökumppaneille, museoammattilaisille, valtakunnallisille museoalan organisaatiolle kuten Museovirastolle ja Suomen museoliitolle ja muille, joita projekti on erityisesti kiinnostanut. Projektin tuloksista on tiedotettu tiedotusvälineissä, seminaareissa, tapaamisissa sekä julkaisuissa Lapissa ja valtakunnallisesti. Projektista on tehty esite, jota on jaettu laajasti. Toimintansa aikana projekti on ollut runsaasti esillä lehdistössä ja saanut huomiota ympäri maakuntaa. Lisäksi projektin tuloksia esitellään Lapin maakuntamuseon internetsivuilla osoitteessa www.rovaniemi.fi/musku.

Rovaniemen kaupunki on hakenut rahoitusta varsinaiselle toteutushankkeelle, jonka suunnitelma on tehty esiselvityshankkeen tulosten perusteella. Projektissa toteutetaan tehtyjä kehittämissuunnitelmia. Projektin tavoitteena on lisätä museoiden matkailullista merkitystä, tuotteistamista ja markkinointia, uudistaa ja parantaa museoiden näyttelyitä sekä opetustoimintaa, kehittää museoiden kokoelmien hoitoa ja saattaa ne digitaaliseen muotoon, edistää museorakennusten säilymistä tuleville sukupolville ja kehittää alueen museoverkosta. Rahoitusta on haettu 5.11.2007 päättyneestä EAKR-hausta Lapin lääninhallitukselta.

Vastuuorganisaatio projektin jälkeen on Rovaniemen museotoimi.

Yhteystiedot:

museotoimenjohtaja Hilikka Liikkanen
Lapinkävijäntie 4
96100 Rovaniemi
tel. (016) 322 2819
email. hilkka.liikkanen@rovaniemi.fi

Liitteet:

Kehittämissuunnitelmat
Projektin esite
Lehtileikkeet